

KÖVECSESNÉ DR. GÓSI VIKTÓRIA

A DIGITÁLIS KORSZAK OKTATÁSMÓDSZERTANI KIHÍVÁSAI (3. RÉSZ)

A TANULÁS TANULÁSA

A sikeres iskolai beválás egyik kulcskérdése véleményem szerint a tanulás megtanítása, az alapvető tanulásmódszertani ismeretek, gyakorlatok átadása, a tanulással kapcsolatos „önismereti felfedezések”, az önszabályozó tanulás kialakítása. „Önszabályozó tanulásról akkor beszélhetünk, ha egy személy önmagát motiválja, és a tanulási tevékenységét önállóan, önmagáért felelősen tervezi, strukturálja, vezérli és kontrollálja.” (Réthy Endréné, 2008:63) Sajnos a mai magyar iskolarendszer nem szán kellő időt és energiát a tanulás tanítására. A felső tagozatra lépés, majd a gimnáziumokba, középiskolákba való bekerülés újabb kihívásokat jelent a tanuló és a szülő számára is, aki még egészen más tanulási szokásokat, tanulási módszereket kapott útravalóul. Egyetemi oktatóként sokszor tapasztalom, hogy az elsőéves hallgatók tanulási tanácsokat kérnek, és igyekeznek elsajátítani a gazdaságosan, hatékony tanulási stratégiával, célra-vezető tanulási módszerekkel történő tevékenykedést. Több iskolában vezettem már tanulásmódszertani tréninget, ahol azt láttam, hogy a gyerekek nagy része rendkívül kevés tanulási technikát, tanulási módszert ismer, kevésbé figyel a saját tanulási folyamataira, de nagyon érdekli, ha ilyen irányban kezdünk el „vizsgálni”. Szívesen kísérleteznek újfajta technikákkal és vágyanak arra, hogy a tanulás egy sikeres és örömteli tevékenység legyen. Érzik annak fontosságát, szerepét a mai gyorsan változó világban. Mindezek mellett fontos feladat a tanulók kritikai, reflektív, elemző, értékelő gondolkodásának fejlesztése. Úgy gondolom, hogyha időt szánunk a tanulás tanítására, ez sokszo-

rosan megtérülő befektetés számunkra és a tanulók számára is.

KOOPERATÍV TANULÁS

A XXI. században a munkahelyeken alapvető kritériumként jelenik meg a kooperativitásra való nyitottság, a csoportmunkához szükséges ismeretek, rutinok, jártasságok, készségek, képességek és nem utolsósorban az ehhez szükséges attitűdök megléte. Sok esetben azonban azt tapasztaljuk, hogy hiányában vagyunk ezeknek a kompetenciaelemeknek, és az önzőség, a mások érdekeit figyelembe nem vevő önérvényesítés, önmegvalósítás, versengés kerül a középpontba. A számítógépek és okostelefonok mögött megbújó fiatalok, bár virtuálisan közösséget képeznek és „együttműködnek”, azonban a valódi együttműködés a megosztott felelősséggel, a közös sikerre való törekvéssel a tantermi keretek között nehezebben válik hasznos és sikeres gyakorlattá. Slavin, Kagan, Johnson és kutatócsoportjaik is bizonyították, hogy a kooperatív tanulásszervezés jótékony hatással van az etnikai különbségek elfogadására, tolerálására. „A kooperatív tanulás hatására a kontrollcsoportokhoz viszonyítva javult a különböző etnikai csoportokhoz tartozó diákok közti viszony...., továbbá a kooperatív tanulás fokozott társas fejlődést, javuló társas kapcsolatokat eredményezett.” (Kagan 2001, 3:2) Jelentős eredménynek tekinthető az is, hogy az amerikai és néger tanulók közötti két jegy különbség a tanulmányi eredményekben a kooperatív tanulás-szervezéssel megszűnt, a néger tanulók behozták a lemaradásukat. Sajnos a ma iskolája főként a kompetitív módszereket helyezi előtérbe, melyben a versen-

gés áll a középpontban. Feltehető a kérdés, hogyan készítsük fel a felnövekvő generációt együttműködésre, kooperálásra, ha mindez az iskolában nem kap kellő hangsúlyt. Hogyan dolgozzon felnőttként közös problémák, innovációk megvalósításán, hogyan legyen a másik emberrel elfogadó, toleráns, ha nem találkozik olyan módszerekkel, stratégiákkal az iskolai tanulás során, ami az együttműködéshez szükséges alapvető készségeket, képességeket, kompetenciákat fejleszti.

A kooperatív tanulás Green szerint nem csupán egy tanítási módszer, hanem egy életszemlélet, mely a kölcsönös tiszteleten alapuló együttműködést és a közösség minden tagjának egyéni teljesítményét állítja előtérbe. Előfeltétele az a konszenzus, mely a közösség tagjai közötti kooperáció eredményeként jön létre. Az eddigi tapasztalatok alapján elmondható, hogy azok a tanulók, akik képesek alkalmazni a kooperatív tanulást, az élet más területére is képesek átvinni az együttműködést hirdető szemléletet. (Óhidy, 2011)

A kooperatív tanulás Kotschy Beáta definíciója szerint a „résztvevők együttműködésén alapuló kiscsoportos tevékenység, mely különböző célok elérésére szerveződhet, segítheti az egyes tanulók tanulmányi fejlődését, illetve hozzájárulhat az együttműködéshez szükséges képességek és készségek kialakulásához, a reális önértékelés és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztéséhez. Lehetőséget nyújt a szociális magatartásformák gyakorlására, a saját gondolatok és érzések pontos és differenciált kifejezésére, logikus érvelés és következtetés, a társak érzelmeit figyelembe vevő vitakészség elsajátítására. A közös célok, felelősség és az eredmé-

